

zalaziti u analizu svakoga od predstavljenih autora, ali treba izdvojiti da među njima ima onih čiji stihovi, rečenice, misli ili slikarski akcenti, uistinu zrače kao umjetnički dometi.

Pa i da nije toga, ova knjiga je značajan kulturološki i sociološki momenat u kulturnom arhipelagu našega kraja. Jer njena primarna poruka je u svjedočanstvu da su se neki ljudi, u nekoj provinciji, u neko, za kulturu ružno doba – okupili oko umjetnosti. (*Izvod iz recenzije, str. 233. i 234.*)

Fatmir Alispahić

**Sadik Šehić Huseinov, Pisma i zapisi,
Narodna i univerzitetska biblioteka Tuzla,
2001. godine**

Autor ove knjige je rođen 10. aprila 1936. godine u Bosanskoj Krupi, po struci je ekonomista, živi i radi kao penzioner u Gradačcu. Prve svoje književne radove objavio je u časopisu "Razvitak", koji je izlazio u Sisku, još daleke 1954. godine. Od tada, pa do danas, bavi se pisanjem proze, poezije, književnom historijom, izučavanjem prošlosti gradačkog kraja itd. Riječ je, dakle, o književniku, publicisti i historiografu, velikom entuzijasti, koji je više od tri decenije vrlo aktivan na takozvanoj kulturnoj sceni, prije svega svog grada Gradačca, ali i šire.

Istraživao je život i djelo, kao i književnu sudbinu naših poznatih pisaca: Hasana Kikića, Midhata Muradbegovića, Murata Šuvalića, Alije Nametka, bio pokretač i dugo godina glavni organizator poznatih "Kikićevih književnih susreta" u Gradačcu, koji su ostavili traga ne samo u kulturnoj historiji Gradačca, već i čitave Bosne i Hercegovine. Napisao je nekoliko značajnih historiografskih radova o Gradačcu i njegovoj okolini, o Gradašćevićima i njihovim vakufima, objavio je više feljtona iz naše bliže i dalje prošlosti itd. Bio je, a i danas je saradnik više naših časopisa iz

oblasti književnosti i kulturne historije, kao što je "Odjek", mostarski "Most", "Gračanički glasnik", "Front slobode" itd. Na tom svom plodnom životnom putu osjetio je zadovoljstvo i slast uspjeha, ali i mnogo gorčine i razočarenja u okrilju takozvane "kulturne provincije".

Ljubav prema knjizi, čitanju, hajde da kažem, i pisanju, naslijedio je od svog rahmetli babe Huseina Šehića, koji je objavljivao i pisao u periodu između dva svjetska rata (poeziju, prozu, književnu publicistiku), družio se i dopisivao sa našim poznatim književnicima, često im pomagao, podržavao ih u nekim težim životnim okolnostima i situacijama. Upravo iz tih druženja, iz tih kontakata, iz tog, rekao bih, intelektualno-književnog kruga nastala je ova nevelika zbirka odabranih pisama i zapisa, koja i nosi podnaslov "Nad očevom pismohranom", to jest, nad seharom koja čuva neka zanimljiva očeva pisma i zapise. Autor te starinske sintagme je jedan od recenzenata ove knjige, nedavno preminuli, naš rahmetli dr. Smail Balić, kojeg spominjem sa dužnim poštovanjem, uvažavanjem i tugom.

U ovoj knjizi nalazimo pisma i zapise sljedećih naših književnika: Alije Nametka, Ahmeda Muradbegovića, Murata Šuvalića, Hasana Kikića i Huseina Šehića. I pisma. Iščitavajući te rukopise, shvatio sam da četvoricu, odnosno petoricu pisaca o kojima se govori u ovoj knjizi, ne povezuje samo pismohrana gospodina Šehića, već dublja, rekao bih sudbinska kopča, kojoj nisam uspio pronaći ime, iako sam je dobro prepoznao. Riječ je o nekoj čudnoj povezanosti tih ljudi, koji su živjeli i stvarali u ovoj našoj Bosni i Hercegovini, koji su je različito "ispisivali" u svojim književnim djelima i na isti način je voljeli i nosili u svojim srcima.

U toj, na prvi pogled, običnoj ljudskoj korespondenciji kriju se i neke univerzalne pouke i poruke koje nas nagone na razmišljanje o položaju umjetnika, intelektualca uopće u društvu, o njegovom prirodnom sukobu sa društvenim sistemima i aktuelnom vlašću. U ovom slučaju, sve to ima i onu domaću aromu, da ne kažem bosansko-bošnjačku specifiku. Osim vlasti, živote im je zagorčavao mentalitet provincije i pustoš palanačkog duha u kojem su se teško snalazili.

Na ove, poznate i kod nas, nažalost, uvijek aktuelne činjenice na svoj način je ukazao i književnik Atif Kujundžić u svom sjajnom pogovoru, koji u ovoj knjizi ide pod naslovom "Babova dobra baština" i odlično "funkcioniše" kao vezivno tkivo ove male književne panorame.

Koliko god su bili različiti po svom književnom interesovanju i književnom opusu, pa i ideološkom angažmanu i svjetonazoru, književnike o kojima se govori u ovoj knjizi, povezuje jedinstveno shvaćanje Bosne, bosanskih proturječnosti, košmara i trauma. Iako su manje-više bili neshvaćeni, pa i proganjani od aktuelnih režima, iako su na svojoj životnoj stazi bili silno izloženi svakojakim rizicima i izazovima, oni su iza sebe uspjeli ostaviti trajne književne vrijednosti, na kojima se mi i danas napajamo.

Sadik Šehić ih je uspio ponovo "okupiti" u ovoj svojoj nevelikoj publikaciji, koja će, nadam se, imati svoje mjesto u našoj književnoj historiografiji i dodatno osvijetliti neke, do sada manje poznate detalje iz životopisa četvorice naših poznatih književnika: Alije Nametka, koji nam, što bi rekao rahmetli Muhsin Rizvić, podari "poetiku podnošenja sudbine", Ahmeda Muradbegovića, čija su se djela "uvijek sama za sebe borila", Hasana Kikića, našeg poznatog "pjesnika sirotinje" i Murata

Šuvalića, iz čijih pripovijedaka izbija "krv i duša Bosanske krajine".

Stoga ovu knjigu i vidim kao jedan zanimljiv priručnik, koji će biti od koristi svima onima koji se interesuju za bošnjačku knjigu i bošnjačku lijepu riječ, ispisanu u prošlom stoljeću.

Omer Hamzić

**Mevludin Spahić, Samoće (pjesme),
Bošnjačka zajednica kulture "Preporod"
Gračanica, 2001.**

Ovaj plodni gračanički pisac ima iza sebe 8 knjiga proze i 5 knjiga poezije. Stilhozbirka "Samoće" je, dakle, šesta knjiga poezije u kojoj ovaj pisac traži odgovore na neka složena pitanja ljudske egzistencije, smisla života i postojanja ljudskog bića u svemiru ("Tek mrtav sebe pišem"). Između korica ove knjige možemo pročitati 53 pjesme koje je autor svrstao u 4, po obimu, nejednaka ciklusa: "Do posljednjeg dana" (23 pjesme), "Panorama društvenog nereda" (5 pjesama), "Gluharenje" (19 pjesama) i "Ranjena ponoć" (6 pjesama). To su, dakle, uglavnom pjesme koje obično svrstavamo u kategoriju misaonih (refleksivnih) pjesama, slobodnog stiha, stila i izraza. U njima pjesnik "duhovne praznine" i "ružnih predskazanja", sjedeći na "prijestolu samoće", pjeva neke svoje "stare pjesme" u kojima čitamo tamne naslove i sintagme: starost, bolest, tuga, strah, prolaznost, samoća, olovno vrijeme, bijela kuga, grijeh i tako redom – ploveći "putem za nigdje". Iz njih, dakle, isijava pesimizam univerzalnih dimenzija, kojem ne znamo ni uzrok ni posljedice...

U ovoj knjizi pjesnik pokušava odgovoriti i na pitanja aktuelne stvarnosti i vlastitog neveselog okruženja, koje vidi kao "panoramu društvenog nereda" i moralnu ispraznost. Donekle se razlikuje 6 pjesama iz ciklusa "Ranjena ponoć", koje zrače nešto drugačijim tonovima. To su ljubavne pjesme – pune prigušenog bola, topline, nježnosti, strepnje i straha od prolaznosti...